

FRIZE

Revistă lunară de literatură și cronică

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV. Strada de Mijloc No. 24 A.

Exemplarul 4 lei.
Abonamentul 50 lei anual.

VLADIMIR CAVARNALI

REÎNTOARCERE.

Buceagule, tu ești atât de aspru și de neted
Că de pe o colină te cuprind, întreg.
Te înspăimânt cu pumnul-ți ars și veșted
Te însoțesc și plâng pe drumu-ți vitreg.

Sânt vagabond! Te voi plesni, ca din fântâni
Aroma apei tale limpezi să țâșnească...
Și Pușchin ți-a lăsat din suflet și din mâni
Cuvântul sunetului său să te încălzească.

El te-a iubit puțin și pe deplin nu te-a'nțeles
Sub sprânceana ta nu s'a oprit nici ochiul lui.
Eu, din stepa mea, m'am ridicat și am purces
Pe calea mea, strein cu totul drumului.

Ne întâlnim să'mperechem din frunză un cântec
Aroma roadelor să-mi minuneze gustul,
Să mă scald în rouă, tăvălit pe pântec
Și să fierb, cum fierbe, toamna, mustul.

E. A. R. ZAHARIA

VANAE SOMNIA.

Brazii sufletului meu sunt prea sus
și prea mult cer și stele au pe ei,
ca să te poți urca din nou cum vrei,
iar steaua ciobănașului tău a apus.

În căprioara luminișurilor cu pajiști moi,
Diana cerbilor cu coarnele fluvii în lună,
nu ne vom încrușișa împreună
drumul nici în anotimpul celor dintâi ploi,

nici în clopotul de aur al soarelui mărtișor
peste brațele piersicilor, nici peste
vreun imaginar început de poveste
cu haiduci plini de iubire și dor.

HALUCINAȚIE.

Ingerii colindă-afară
Lerui-Doamne din bătrâni
la o casă solitară
fără garduri, fără câni.

Cum încep a picura
melodiile albastre
fata prinde-a tremura
ca și lujeul din glastre.

Dar când iese albă'n lună
ochii plânși de dor n'o mint:
două stele stau s'apună
după colnicul de-argint.

NOCTURNĂ

Peste coama casei mele
de mizerii și de brad
noaptea știu și simt cum cad
lanuri galbene de stele.

Luna roșă arde plină
la fereastră ca o vatră
și pe soba mea de piatră
varsă o cofă de lumină.

Niculae Cantonieru

Intre modernism și tradiționalism.

Pentru cine mai gustă poezia — această prințesă grațioasă, naufragiată în valurile nepăsării actuale — desigur că, imaginea nouă sau cea cu iz de învechită aducere aminte, aromată însă cu mireme proaspete, formează criteriul de apreciere artistică.

Cine n'a purtat cu sine, — închisă ermetic ca într'un șip de cleștar — o astfel de imagine, până când puterea ei învăluitoare i-a inundat ființa spirituală, nu poate spune c'a asistat la suprema desfătare pe care-o oferă poezia îmbrăcată în forme noi, și neînțelegând-o, e natural să n'o admită.

Pornind fără idei preconcepute și privind obiectiv la aportul ce-l aduce lirica contemporană, timpului nostru, mărturisim fără sfială că cele două elemente ale versului: imaginea și forma în care este prezentat, ne satisfac numai așa cum le găsim realizate în așa zisa — și când e și când nu e — poezie modernistă.

Asta nu înseamnă că ignorăm o anumită latură a tradiționalismului, sau că ne gândim să-l înlăturăm.

Dar având nevoie de unele precizări care să netezească puntea înțelegerii între părțile noastre și concepția cititorilor, trebuie să arătăm că se face o neiertată eroare în aprecierea valorilor, pornindu-se cu această eroare chiar de acolo de unde se încearcă o categorisire în una din cele două maniere. Pentru că neexistând o delimitare precisă de unde începe una și unde se termină alta, ne găsim în fața unui non-sens, care surprinde poeți tradiționaliști cochetând cu modernismul și invers. Cine a citit ultimele poezii ale unui V. Voiculescu, N. Crevedia, Ilarie Voronca, Aron Cotruș, etc. își dă seama de acest lucru.

Este prea adevărat că oricărui fel de poezie îi sânt indispensabile elemente de inspirație etern valabile, din care face parte în primul rând frumosul, comun tuturor formelor, ce nu se poate înlocui prin nimic.

Însă din haina acestui frumos, nu putem isgoni realitățile pe care civilizația noastră ni le aruncă la picioare, privind chiondorâș la interpretul mișcării trepidante a orașelor mecanizate, ori al uzinei înneacă în muzică de oțele isbite, pentru motivul că poezia și poetul sânt „moderniste“.

Iar pe de altă parte, trebuie să convenim că fondul tradiționalismului, potrivit unor vremi de dulce-farniente și de visări rustice, (care nu contestăm că și-au avut timpul și aportul lor) îl gustăm prezentat într'o formă nouă, bazată pe posibilitățile de expresie, altele acum decât în trecut.

Dacă sântem contra unui exces de ininteligibil și

scabros tip „Unu“, este dela sine înțeles că nu privim cu ochi buni nici înfățișarea tradiționalismului în cuvinte ce erau poetice pe când Veniamin Costache traducea texte religioase și care acum impresionează în rău ca orice lucru perimat și naiv.

Nu trebuie uitat că dela organismul viu al expresiei — limba — urmează să ne însușim posibilitățile de înnoire perpetuă și să lăsăm în odihna meritată cuvintele oboșite ce-au desfătat până la demonețizare respectabilele generații de înaintași. Asigurăm că poeți din cineștie ce timp, cercetând vechi terfeloage, le vor relua, actualizându-le.

Dacă există încă un antagonism între cele două curente — cu toată filiația ce le leagă, — (în provincie mai ales), desigur critica își poartă partea ei de vină, căci în majoritatea cazurilor în loc să fie informatoare fidelă a realităților, stabilește criteriul de apreciere al literaturii la bursa subiectivă a prieteniei, a cenaclului, ori a considerațiilor ce trebuiesc asvârlite dincolo de granița albă a artei. (Nu ignorăm existența unor critici capabili și imparțiali, însă omul de mare prestigiu, care să dirijeze destinele literaturii actuale aflată în derută, lipsește)

Cine privește lucrurile dela înălțimea, obiectivismului, trebuie să cadă la învoială că singura formă definitivă pentru poezia ce vrea să reziste timpurilor și modelor literare — de multe ori influențată de stări politice ori sociale vremelnice — este cea clasică. Exemple din literatura universală și autohtonă stau pe buzele tuturor.

Noi, astfel văzând chestiunea, sântem tentați să privim cu îngăduință și înțelegere calea pe care se ajunge la acest „turn de fildes“ — ce se lasă cucerit numai de cavaleri impetuoși, perseverenți și talentați — atât timp cât artistul orbecăie prin tenebre dibuitoare, către găsirea acestui drum.

Deci nu sântem nici contra modernismului, nici a tradiționalismului, — cu rezervele arătate — ba din contra, îl considerăm pe acesta din urmă mai bătătorit pentru ajungerea în stația nemuririi.

* * *

Există între scriitorii bătrâni de pretutindeni o adâncă neînțelegere pentru poezia de formă nouă și chiar o tendință de hulire a elementelor care se ridică peste nivelul general și parcă standardizat al realizărilor.

Credem că se comite o mare nedreptate care se datorește atât lipsei canonului sincer, cât și imposibilității în care se găsesc o bună parte din cei ce și-au

asimilat pregătirea literară a timpului respectiv — la care s'au oprit. Punerea de acord cu subtilitățile realizărilor în care câțiva poeți autohtoni au reușit să se ridice la înălțimile de expresie ale popoarelor ce-și au în spate veacuri de cultură și de dospiri filologice, este necesară. Numai poezia adecuată, poate traduce sensibilitatea generației respective.

Mai credem că această neînțelegere se datorește și unor cauze străine de literatură, pe care refuzăm să le comentăm.

Dacă tradiționalismul acut și-o mai găsi locul în stările religioase, naționale ori sociale, desigur că în literatură — în forma moștenită — este anacronic.

Trăim în timpul unor mari prefaceri al căror sens nu trebuie să-l pierdem.

Pentru ce ne privește, asemănăm epoca noastră cu cea din ultimul pătrar a veacului trecut, — când la adăpostul timpurilor de liniște, puse la dispoziție de prima etapă a îndeplinirii unor năzuințe etnice, literatura noastră a făcut saltul gigantic, dându-ne cea pleiadă de innoitori în cap cu frământatul Eminescu.

Ce s'ar fi făcut acest exemplar unic al vremii dela începuturile sale literare, dacă n'ar fi găsit înțelegerea câtorva oameni doritori de progres (și în această direcție) între care conducătorul unei reviste ardelenne a

putut să-și revendice prima mână întinsă copilului cu nume de exotica rezonanță și cu geniu ce se cerea aruncat veacurilor ?

Ce-ar mai fi rămas astăzi din prestigiul „Junimii“ pe care ne-am obișnuit s'o cotăm ca forul cel mai înalt al unei instituții literare românești de totdeauna, dacă maturii și pretențioșii ei membri, ar fi ignorat arta lui Eminescu, a cărui poezie se părea bizară și de neacceptat și contemporanilor și unora dintre junimiști ?

Spre astfel de timpuri năzuim și astfel de înțelegere și oameni dorim epocii noastre de svârcoliri premenitoare. Omul providențial capabil să taie calea adevărului prin mijlocul eflorescenței literare de azi, se impune.

Dacă pe noi — devotați slujitori ai artei și numai ai ei — nu ne preocupă celelalte prefaceri, decât în măsura în care ne lăsăm integrați fluxului acaparator, desigur că nu putem rămâne indiferenți la sprijinul ce împrejurările ni-l întind.

Tânjim după o continuă asimilare a mijloacelor de înprospătare ce ne vor duce sigur spre crearea unei mari literaturi, tinzând la integrarea ei în linia operilor universale.

NICULAE CANTONIERU.

BCU Cluj / Copia Universității Library Cluj

HORIA FULGER

O mână închise o ușă.

Serghei și-a dat seama însă, că toată spovedania Svetlanei din acea iernatecă dimineață de duminică, n'a fost decât o farsă, jucată de-o fată bună. Ea voia să-l îndepărteze. Ea, sau Dimancea. Dar, suflet bun și minte inteligentă, voia s'o facă în modul cel mai nevinovat pentru ea. Deaceia s'a desenat în asemenea culori murdare, deaceia i-a spus că sufletul îi e rău, că nu merită — cu alte cuvinte — ca el să nutrească pentru ea asemenea sentimente gingașe și nobile. Voia ca Serghei să se deziluzioneze și să nu mai vină s'o vadă, să-i vorbească. Și mereu, alte dovezi veniau să confirme lui Serghei scopul, tâlcul acelei spovedanii.

Serghei a primit faptul așa cum era, fără să înțeleagă de ce, fără să caute explicații ori justificări.

A încetat să vină la ea și evita întâlnirile întâmplătoare.

După vreo zece zile, Svetlana veni la el.

— De ce nu mai vii la mine ? De ce mă ocolești ?

— Ai observat tu acest lucru ?

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Ai observat tu că nu mai vin la tine ?

— Cum să nu observ când tu mi-ai lipsit, când eu am simțit că nu sânt eu fără tine ?

Seghei surâse.

— De ce nu vrei, Serj, să-mi răspunzi la întrebarea ce ți-am pus ?

— A da, uitasem. Nu mai vin la tine, pentru că îmi dau bine seama că joc, în angrenajul lumii tale, rolul celei de-a cincea roată dela căruță. Impiedic doar, și tu singură mi-ai dat a înțelege ?

— Eu ? Ai înnebunit, Serghei ?

— Ți-am mai spus : mă consider de mult nebun.

Apoi, peste câteva clipe :

— Înainte de-a te cunoaște, parcă stăteam într'un coridor în care dădeau mai multe uși, toate la fel, afară de una, mult mai mare, care se deschide — odată 'n viață — fiecărui om dar pe care de te grăbești, poți s'o deschizi și singur. Am bătut într'una din aceste uși, care mi s'a părut că-i a iubirii și prieteniei și glasul tău liliachiu mi-a răspuns să intru. Și am intrat. Dar, după nu timp am observat că-s acolo de prisos și chiar nedorit. Atunci am ieșit. Mie însă, nu mi place să merg înapoi. Așa că probabil, revenit în acelaș coridor, nu voiu mai bate la nici o altă ușă. Voiu aștepta doar să mi se deschidă poarta cea mare. Iar dacă nu voiu avea destulă răbdare, o voiu deschide singur și voiu pași în negura necunoscutului, unde voiu găsi sau tot, sau nimic. În nici un caz, compromisuri.

— Tu, Serj, nu mă mai iubești ?

— Ba da. Și tot așa de mult. Deacea nu vreau să te incomodez. Te rog doar un singur lucru, pe care nu de mult mi l-ai propus mie: uită-mă. Sau, dacă socoți că nu e posibil, lasă-mă pe mine în lumea durerilor și tristeților mele. Eu te părăsesc, fără însă să te uit și să nu-ți prețuesc nemărginita ta bunătate. Te ador, Svetlana, te ador. Și oricând ai avea nevoie de un suflet care să se jertfească pentru tine, oricind te vei simți singură să vii la mine și întotdeauna te va'ntîmpina dragostea mea nețărmurită.

— Mă părăsești ? Serj, Serj, de ce aceste cuvinte ? Doar am nevoie de sprijinul prieteniei tale !

— Svetlana, nu mai juca operetă, te rog. Fii de asta dată, poate ultima cînd ne mai vorbim, sinceră și recunoaște stările de fapt. Nu mai vreau să te văd mascată, mascată din bunătatea ta, din dorința ta de a nu-mi produce durere. Îți mulțumesc și-ți prețuesc sacrificiul. Totuși . . .

Serghei se ridică, începu să se plimbe prin cameră cu mâinile rătăcite în buzunări și fluerând. Ii era teamă că în fața acestei ființe, va izbucni în plîns și va cădea la picioarele ei. Sărutîndu-i-le și urîndu-i de săvârșită fericire.

— Vrei să plec ?

Svetlana nu primi nici un răspuns. Se ridică și se'ndreptă spre ușă.

La revedere, Serj, și-i întinse mînuța pe care el o sărutase și-o mîngâiase de atîtea ori și care rămase s'atârne în gol. Serghei o privi ca pentru ultima dată.

— Adio, adio . . .

Apoi, ușa se'nchise.

Rămase tot în cameră, privind parcă spre afară. În el era o furtună de durere și tristețe, era o vijelie care trebuia să se deslănțuie, o ploaie de lacrimi udând sufletul.

— Adio, adio . . .

Ochii săi căutau să străbată distanțele și să pătrundă 'n sufletul Svetlanei. Voia să vadă ce-i în ea, dacă-i fericită sau nu, cu ce ar putea el s'o ajute.

— Adio, adio . . .

Vocea începu să i-se sugrume puțin câte puțin, innecată în lacrimi. Mîinile se pierdură în buzunări. Ochii se închiseră puternic, nevoind să mai vadă.

— Adio, adio . . .

Și atît.

HORIA FULGER.

Mihail Chirnoagă

BCU Cluj General University Library Cluj

Mahala.

Tară de vis a morții și a dragostei.

Toate întâmplările s'au petrecut în una și aceeași zi. Noaptea devenise transparentă, ca și cum ar fi fost suptă de undeva. Rămăsese un fumuriu ușor și subțire, care lămuria somnul crunt al mahalalei, după chefurile duminicii de ieri.

Pe toată strada pustie și băltoasă un singur om beat și deacea foarte vesel. I se cunoștea aceasta după întrebările pe care le punea stălpilor de electrică și după cum saluta câinii, scoțînd reverențios pălăria. Se clătina rău, dar tot găsi poarta casei și încă inneri clanța ușei, lucru care-l obosise peste măsură. Atunci se sprijini de perete, tuși odată și strănută, ascultînd o clipă tot ce era nelămurit întrînsul; scuipe lung odată, de două ori, până nu mai avu salivă în gură și murmură în răstimpuri :

— Fi-re-ai . . . Unde ți-s banii, netotule ? Iar ai fost la curve . . .

Și cum stătea așa simțea prelingîndu-i-se pe față boarea aceia curată de duh și viață a dimineții și tăvăleala de mînz a zorilor peste mahmureala lui. Privi cerul și-l văzu bulbucată cu nori, dar alocuri curat și adînc ca și cum l-ar fi spălat toată vata aceia albă și înfoiată de deasupra.

— A plouat astă noapte, neică.

Și flueră a pagubă, tuși mai mult și strănută.

— Ai răcit bătrînul ! Nu te mai țin balamalele.

Acum apăsă clanța ușei, o sgâlțai, se isbi în ea, dar reveni învins la loc și atunci începu să se roage :

— Mărio ! Vino de deschide ! Haida, bre ! Am greșit.

Și tot molfăia vorbe fără șir, dar cu sufletul strîns de o spaimă și o smerenie a greșelii recunoscute. Femeia deschise ușa și-i dădu drumul.

Înăuntru era întuneric subțire și se simțea mirosul dospit al somnului.

— Să nu mă iei repede, că ți-am adus partea, sughiță omul, așezîndu-se pe un scaun. Scotoci prin buzunare și scoase cinci piese a o sută și un pumn de bani mărunți, punîndu-i pe masă.

— Fă borș cu ei.

Maria îi strînsese și-i dosi sub saltea ; apoi reveni și încrucișă brațele. Era numai în cămașă cu fața buhăită de somn și picioarele goale, încît omul rîse.

— Ce-ai făcut, păcătosule, se răsti cu glasul scăzut femeia ?

— Ce-am făcut ? se miră omul. Am băut.

— Asta vād. Și-apoi ?

— Și-apoi ? ridică din pămînt capul și stătu să-și aducă aminte, dînd din cînd în cînd din umeri mi-rîndu-se : ce-am mai făcut ? Stai să-mi aduc aminte. Deodată se lumină : am fost la curve.

— Ptiu! Ucigă-te-ar dracii! Păcătosome. Ai fost iar la curve. Om bătrân și-ți trebuie femeii!

— Sst, făcu omul. Ne-aude fata.

— Lasă să audă. Să știe cine îi e tată,

— Că doar n'ai pus monopol pe mine.

— A pus dracul monopol pe tine! M'ai înădușit. Bărbatul o privea, puțin contrariat, puțin mânios:

— Taci! Zi mersi că ți-am dat dreptul! Cu ce-î al meu, fac ce vreau. Și eu când fac ce vreau, mă duc la curve.

Se sculă, nu mai spuse nimic, și se trânti pe pat, așa îmbrăcat cum era, adormind în două minute. Maria trecu dincolo, ridică perdelele și înveli trupul de fată tânără, adormit sub pumnul de soare intrat prin fereastră, apoi trecu la bucătărie.

Asta a fost dimineața, până la răsăritul soarelui.

Numai după un ceas abia, bărbatul începu să tușească și să geamă. Il umpluse o sudoare rece pe frunte. Vorbia în neștire, amestecând numele unei femei. Ilona, cu tusea spumegândă, de umpluse toată fața de pernă. Maria alergase alarmată și sculase trupul de fată.

— Fugi după doctor, că moare taică-tu.

Fata se trezi pe încetul, alungă toate păenjenisurile somnului și ale soarelui și apoi se gândi.

— Nu moare el tata, așa repede.

Căci avea încredere în trupul lui de muncitor voinic și în sufletul tare, care lovea ca un topor.

Treceau pe drum covrigarii. Veni un băiat cu jurnalul și strigă din poartă:

— Universul.

Dar nimeni nu eși să-l ia. Vestea se lăți ca vântul peste mahala.

— Haide vecine că se duce pe copcă Vasile.

Toader, fochistul, alergă într-o goană, sosi lângă patul bolnavului, îi puse mâna pe frunte și povesti îngâlbenuindu-se:

— Eu i-am spus. Că toată vremea a stat cu capul în ploaie, să-l spele apele cerului, că odată se duce pe lună, pardon, la curve și trebuie să fie curat ca ștergarul. Rapidu-i rapid, de frig, era frig, el stătea cu picioarele la căldură și capul afară și-a răcit omul. Da eu i-am spus.

Femeile clătinară capul și scuipară.

— Păcatul maică. Nici nu știi cum și când te paște.

Bolnavul chirhăia, se sbuciuma și un termometru adus dela unul de-acasă, arăta numai după cinci minute, 39 de grade și câteva linii.

Toader se sprijini de marginea patului și începu să plângă din toată inima:

— Bine frățioare, ce pățiși frățioare?

Iar muerile oftară și sprijiniră pe Maria, care tremura toată, jăluindu-se încet pentru inima ei rănită, mai mult.

— Iaca Vasilică, unde te-au adus muerile. Te-au officit, mânca-le-ar șerpții țâțele cele sterpe.

Doctorul veni cu întârziere, dădu femeile afară desbrăcă bolnavul de-l lăsa gol goluț și constată o dublă pneumonie mai veche, care a răsărit îngrijorătoare dintr'odată; hotări cele necesare și plecă repede cu pălăria în mâna și pasul lung.

Afară se spărsese beșica luminei și coada soarelui se rotea împăunată și trufașă, printre fulgii zbârliți și albi ai unor resturi de nori.

Fata așteptase plecarea doctorului afară, îl văzu vesel și se urcă în nuci, fără alt gând decât acela de a se cățăra ca o pisică pe crăci.

Era acolo printre frunze ca o piatră de carne, vererită cu ghinda nucilor în mâini și buzele umezite de uleiul miejilor albi. desbrăcați de cămăși, ca niște copii. Pe dedesubt a trecut odată, de două ori, Elefterie, fără ca fata să-l vadă.

Flăcăul se dădu mai la o parte lângă un zid și fluieră odată scurt dar arcuit, semnalul. Un fluier care amplificat noaptea prin întuneric, scutura spaima virgină ale fetelor tinere. Se proptise voinicește lângă zid și-avea gustul trupului tânăr pe buzele umede și'n ochi i se cunoștea nestămpărul ca la o sălbătăciune nerăbdătoare.

Fata se dădu jos și-și puse sufletul din ochii cei mari și verzi, necopți de tot ce înseamnă patimă, în mâna mare și generoasă cu dragoste a flăcăului. El o luă de mijloc înconjurând-o cu brațul ca un șarpe și-i simți sub palmă șoldul abia cărnos, care tresări scurt ca sub biciu și porniră spre grădină, deacolo tăiară orașul și urcară la deal, spre umbra domnească și liniștea gotică a pădurei de brazi.

Fata avea tinerețea ei, verde, prinsă în ochi cu piunezele mici ale pupilelor acoperite de fluturii genelor, în trupul, Doamne, care coborîse atunci din copaci și'n palmele murdare de miezul desbrăcăt al nucilor. Elefterie era însă frumos, înalt ca un brad și el, cu ochii verzi, dar cari scăpărau ca un foc, de păreau frunzele roșii, uneori, ale toamnei, cu brațul drept pe după dânsa și palma caldă care-i cuprindea tot șoldul ei mic.

Deacea când a spus el, (avea glas frământat) să stea jos pe covorul de frunze, a stat cu grabă și bucurie. Elefterie îi culese pe rând fructul unghiilor pe al gurii și-al ochilor, apoi văzduhul era aromitor cu o liniște care țiuia prin înaltul cald al pădurei ca într'un basm.

Când se întoarseră, era ceasul trei după masă și-i făgădui să-l întâlnească iarăși la nouă, când noaptea descue ascunzișurile întunecate ale sufletelor și mâinile sunt fluturi zadarnici care nu mai au ce floare să apere.

Acasă găsi liniștea încărcată (nu cea ușoară, aeriană din pădure), a morții. Taică-său, cu brațele încruciate, era întins pe masă, fercheș și zâmbea ca totdeauna, sub lacrima rară a unei lumânări care ardea la cap.

(continuare în pag. 8)

Traian Chelariu**VASLIRE IN NOAPTE**

Cuvintele celuiilalt m'ajunseră bizar
prin umbra ca o boltă clădită peste ape.
Lopețile Ioviră în urmă tot mai rar
și sufletului nostru mai stins și mai aproape.

Pierdut în mine însumi, vâsleam mereu sedus
de ritmul valurilor întoarse-adânc și-agale,
plutire fără țintă sub liniștea de sus
muiată'n bogăția podoabei siderale.

Netulburat de nime, să cadă aș fi vrut
din trupul nostru timpul ca sensul din cuvinte,
dar spusele celuiilalt, umile m'au durut
prelung în răscolirea aducerii aminte.

Mărturisiri timide și petrecute mut
prin inimă și cuget, discret ilumina-ă
răspântii și întoarceri ca din trecutul meu, —
împresurări, prin câte a mers și el și eu,
încete'n cumpenirea prezentului sunară.

Și'naintam sub stele, plecat și-alătura
cu celalt eu, tovarăș al ceasurilor clare, —
lemnul tăie'n genuni, domol, și tresărea
în urma noastră largă și fără rost cărare.

Ne'ncrezător, suspinul iubirii, și divin
se'mpărtăși pe svonuri cu tresăriri de strune,
ca lemnul de vioară la început și lin
cu sufletul, ca ruga ce singură se spune.

Dară veneau din noapte cuvintele'napoi,
voci fără rost, trezire'n căderi de clipe stranii,
de parcă le rostise altcineva ce'n noi
a înviat din pietre cernite din litanii, —

altcineva ce știe câte-am uitat și-i plac,
din când în când vârteje de ireale unde
peste bulboane'n taina căroră încă zac
nomolurile vieții ascunse și fecunde.

Purtat numai de valul ispititor mereu,
îmi ridicai tăcerea vântrele peste barcă,
să nu mă simtă nime că pescuiră greu
năvoadele ce bezna durerilor încearcă.

Constantin Salcia**ZĂDĂRNICIE.**

Apa care mă sapă la rădăcină mi-e soră.
Vântul care mă'mprăstie'n rouă mi-e frate.
Viața — colind fără sfârșit,
Trupu-cetate.

Svârcolirea veacului o port în sânge.
Zădărnicié oarbă, de metal greu.
E-așa de ne'nsemnat drumul virtuții,
E-așa de departe Dumnezeu.

Aruncați cu piatra'n steaua cea mai de sus.
Cine-o va lovi întâi, și când?..

Zădărnicié, pulberea ta,
O simt încleștată pe gând... .

URSITĂ.

Mă frâng ca o creangă de stejar
Și mă chem din marginile urii,
Mă lepăd fiarelor pădurii,
Și mă topesc ca bulgărul de var.

Lacrimi dōspite în pământ,
Mi-aduce fiecare strop de vânt.

Alunec peste veacuri ca un pod,
Cu inima alună, cu sufletul nod.

Îmi curg în sânge râuri de fiere
Din cutele vântului strîmte.
Cine mă vede nu mă simte.
Cine m'atinge cu mâna pieré.

G. Șt. Cazacu**DESTĂINUIRE.**

Un zvon tăios — asemeni lătratului de hiene —
Se cuibărește'n suflet, rodind credință nouă.
Pe apele'nroșite plutesc, purtate-alene
Bucăți din naufragiul ce frânse arca'n două.

Stă sufletul — troiță infiptă la răscruce —
Și-așteaptă domolirea turbatelor puvoaie;
Nepricepând, sărmanul, pe care căi s'apuce
In ceasu'n care-amurgul în sânge chipu-și moaie.

... Ce rosturi să mai poarte în noua așezare
Un suflet care-alese, grăunte cu grăunte,
Din pusta vechii viețe, comori de pietre rare?
Va mai cerca pe creasta colinelor cărunte

S'așeze noi altare credinței celei nouă? ...
Pe apele'nroșite când vor pluti, alene —
Bucăți din naufragiul ce frânse arca'n două.
Nu va dospa țărâna cu-a ochilor lui rouă?

Aurel Marin**CREDINȚĂ.**

Nici o liniște nu-i adevărată.
Orele scutură vremea brumală.
Nici o neliniște nu e deplină.
Orele scutură visul lumină.

Pașii de floare ai tinereții
Ne părăsesc. Îi afiă drumeții.
Ne mai rămâne versul ce minte
Și dragostea din priviri și cuvinte.

Ștefan Baciu**STEA CALDĂ.**

Pe livezi de cer a înflorit o stea albă și de vis
Un bec pentru cuminenția nespasă a ta
Un drum lacteu către izvorul gândului deschis
Pentru ruga ta, pentru inima ta, a'n mugurit o stea.

Bobi de lumină au pornit pe cer nou și mare
O stea a ridicat fășii de calm și gând copilăros,
O lampă de neon a ars pe brațul tău, pe carul mare,
O stea a spart orionul în lumini de soare și frumos.

Teodor Constantin**DUPĂ DESCÂNTEC**

Am rupt metaniile aducerii aminte
și vraja ta am irosit-o
în vraja unui alt descîntec:
trei fire,
din coamă de mistreț c'un singur dinte;
și alte două de pe pântec,
ce-am ars
pe vatra cu tăciuni de patimă, pe care am dorit-o,
desfășurînd descîntecul subțire:
treisprezece cuvinte!

Acum
în semnul circumflex, mirarea
se-așterne lent
în sufletu-mi (care-a simțit înfiorarea
și spasmul trupului tău cald.)
asemenea cu'n semn de întrebare izolat într'un album:
cum
am iubit cătînd un suflet pur
în trupul unei Théroigne de Méricourt.

Inima i se frânse odată în două și se repezi să-i sărute mâna uscată și sfântă, dar își ridică palma întoarsă și ea mirosea a nucă verde și a păcat.

La ora cinci și jumătate veni o femeie încă tânără, dar foarte vopsită, cu doliu la mână, care dădu frumos bună seara și ceru încuviințarea cu glas tremurat să vadă mortul. Femeile se dădură la o parte și străina apropiindu-se de mort, se aplecă peste masă și stătu așa, nemișcată, câteva clipe. Apoi îi sărută mâna și când s'a ridicat (spuneau femeile cele din față), avea lacrimi grele în ochi, dar s'a stăpânit să le ștergă, căci se lua negru geneilor. Apoi la fel de încet și cu acelaș glas dădu bună seara și plecă. În poartă stăteau „băeții“ la sfat. Acolo se opri, se auziră râsete și după puțin timp se depărtă la braț cu unul din ei, tacticos.

Fata tânără asculta la ușa alte svonuri, în adâncul cel nou al ființei sale. Văzuse însă scena și privea în urma femeii. Rochie de mătase, trupul plin, mersul puțin obosit dar între ea și o cucoană nu era nici o deosebire.

— Asta-i curva, își spuse. Și ducându-și palmele la ochi, începu să plângă încet, nesușinut, potolit. Două femei se apropiară ușor de dânsa, mângâind-o — Lasă fetițo! Nu fi proastă. Asta e sfârșitul tuturor. Fata avea hohotul liniștit și-o dureau glasurile miloase ale femeilor, ca și cum i-ar fi apasat umerii.

Se gândi la nucii din curte (gândul ei tresări înfiorat) și trecând repede în cămară, ascunse cămașa cu sânge, să nu se vadă, mai adânc.

Și — acolo peste amintirea proaspătă, iar o podidiri lacrimile, în întunericul subțire ca o maramă, a serii aceleia. Se rezemă cu fruntea de geam și lipea lacrimile pe sticla rece. Stătea așa fără gând. Atunci iarăși simți părul nopții pe gene și se cutremură înfiorată. Scoase repede cămașa și sărută, în liniștea ca a pădurii, cu tot obrazul pata roșie și încă umedă, apoi eși într'un suflet afară să întâlnească sborul înalt al umbrelor, pe care deodată le isgoni pocnetul luminei în becuri, cum ai trece un biciu de foc cu noduri, pe deasupra străzii.

Se pipăi toată să simtă ceasul mare de taina și bucurie cu fiecare mușchiu, cu fiecare fibră.

În casă se pregăteau parcă pentru un nesfârșit prohod, atâta liniște grea și miros de ceară stăpânie până și'n haine.

Asculta străină de tot ce se petrecea în cameră, numai la marea ei mulțumire.

Două femei, ajutându-se una pe alta, coborâră icoana din perete și prin grupul împărțit în două, ca s'o ducă mortului, ea îl văzu încă odată mai zâmbitor sub beteala luminii care venea de deasupra, ca și cum nimic nu s'ar fi întâmplat. Fu o clipa întrânsa bucuria așteptării glasului bărbătesc, înfrumusețat de zâmbet, în timp ce-o săruta pe frunte ca altădată.

— Să-ți dea tata bomboanele?

Spunea „bomboanele“ fără s'o mai necăjească.

Și nu știu ce val de jale îi fripse inima în clipa următoare și murmură încet, căutând să priceapă:

— A murit tata. Tata a murit.

Atunci nu mai văzu decât lumânarea și chipul lui obosit, trist, dar încă vesel, de o veselie a altor lumi și-și strânse pumnii repetând din nou:

— A murit tata.

Cum de n'a știut lucrul acesta? Unde i-au fost mințile?

Îl privea din pragul ușei și parcă aștepta basmul cu fetele frumoase din gări pe care le răpește trenul — balaur, și le arde în cuptor în loc de lemne. Parcă îi aștepta glasul să sune dar simți că totul e sfârșit pentru totdeauna.

Îl avea în față, încă lângă ea, ea copilul lui taică său și trecu, ca din obișnuință încet sub oblăduirea lui senină și netulburată, ca altădată sub mâna mare și blândă, care o adăpostea, „fetița cea rea“ cum îi spunea mama. Își puse capul pe genunchi și plânse ca pentru visul de aur al tinereții ei pe care-l știa relămurit înfrânt în ziua aceasta nesfârșită.

Atunci auzi afară fluierul scurt și mlădiat. Apoi după un răstimp în celălalt capăt se slobozi iarăși haiducește, dar se simți așa de bine sub calmul turbure al sufletului din clipa aceia, încât se încovrigă și mai bine lângă mort, ca să-i poată săruta mâna sfântă și uscată acuma, fără nici o teamă.

MIHAIL CHIRNOAGĂ.

PAVEL NEDELCU

Și voiu porni . . .

. . . Și voi porni pe malul unui râu:
Să mă'nfrășesc cu unda șoptitoare,
Să-mi bată fața viscoalele lunii,
Să m'aromească ploile de soare.

Când fete'n miez-de-noapte or să vină
Să-și scalde-arsșița dragostei în ape,
Le-oiu prinde vraja șoaptelor pe pleoape
Să frâng în brațe trupuri de lumină . . .

Și m'oiu grăbi pe riu în sus s'apuc
Să poposesc — vremelnice — la o moară,
S'aud prin vreme șuer de haiduc
Și liniștea cum bate toacă'n seară;

Să scot în suflet pacea tremurată
De frunzele arinilor prieteni,
Și sărutarea lunii — strecurată
— Cu aromele pădurii — printre ceteni . . .

Cronica

Mircea Eliade: „Intoarcerea din Rai:“ Roman, Editura „Naționala Ciornei“.

Reprezentativă pentru o întreagă pleiadă de intelectuali, generația nouă, cartea aceasta se deschideluminosă peste toate frământările și neliniștile, dezvăluindu-le mobilurile și senzual. Chiar tehnica, pasagiile întrerupte și reluate mai târziu, ce amintește influențe europene, este adaptată suflului de frământare al cărții. Nu găsești locul necesar unei răsufări și coordonări a celor ce-ai cetit, fiindcă fiecare soliloc te angrenează te mușcă și te biciue, încât accepți „Intoarcerea din Rai“ a lui Pavel Anicet ca ultim refugiu, ca unicul semn de cunoaștere totală, imperturbabilă, moartea. Cineva inițiat ar putea să identifice sub masca lui Anicet, a lui Dav, Emilian, Dobridor, Lazarovici, pe cei ce i-au germinat, din anturajul lui Mircea Eliade. Nu știu dacă aceasta ar mai folosi la altceva în afară de aceea de a determina întrucât realul a început să fecundeze metafizicul în scrisul d. Eliade. „Intoarcerea din Rai“ e o înlănțuire de solilocuri, vicioasă, o echilibristică a gândurilor, o nesiguranță a lucrului pe care-l despici în patru, obsedantă. Toți sunt posedați de demonul cunoașterii. „Gândurile îi gândesc.“ Nu mai au putere să se opună; se fasă furați și angrenați în jocul minții lor din vițiu; (e poate un motiv pentru a scri tot la persoana I, atât de familiar autorului?) Toate problemele vieții coexistă în carte. Pe deasupra însă, trece suflul mare al dragostei. Cel mai reprezentativ din toți, Pavel Anicet, poartă cu dânsul păcatul mare al iubirii, pe care caută să-l soluționeze între Una și Ghighi. Raiul său aflat sub semnul acestui luceafăr și încă pasiunea de a cunoaște până la fund în această direcție, îl conduce pas cu pas spre finalitate, luată ca mijloc de cunoaștere.

De altfel atât Dav (problema părinților și-a copiilor și mai capitală, a ascetismului) cât și Emilian (acțiunea) cât și Dobridor (tragedia căsniciei în care soțul este un om de știință) cât și Lazarovici (neliniștea creației și apoi scârba de ceea ce a creiat) sânt toți oameni ai unui Rai pe care pas cu pas îi urmărești într-o „intoarcere“ învinși. Anicet neîmpăcat, găsește în moarte suprema voluptate a cunoașterii: „lunecare vertiginoasă către un fund de nimeni cunoscut“ (pag. 419). Emilian se isbește de realitatea unei boli poate hotărâtoare, ca rezultat fatal al acțiunii. Dav se întoarce din Raiul pierdut, odată cu moartea lui taică-sau (cu care își găsește acum chiar contingente (!)), al ascetismului.

E un faliment al tuturor, un destin care apasă prea greu pe umărul fragil al acestor căutători, bolnavi de cunoaștere.

Găsim în „Intoarcerea din Rai“ răspunsul celui mai autorizat membru al generației tinere.

O tinerețe slabă, nerevizentă, pe care simpla adaptare la mediu o înfrânge total.

Cartea toată e uniformă ca o zi cu nori sumbri din care te-ai aștepta să scapere fulgere, dar la un moment dat totul se împrăștie.

Femeile cărții au în inimă și trup fitilul dragostei: Una și Ghighi sunt mijloace pentru Anicet. Getta se consumă în patul casei părintești, servitoarea cedează fără nici o vorbă primului atac a lui Emilian (pasagiul de realizare și suflu), iar Valy, Valy e însăși femeia pentru care adulterul nu mai poate fi un păcat. Construită amplu, cu atmosfera sumbră a neliniștei, dând un răspuns negativ în numele generației sale, „Intoarcerea din Rai“ păcătuiește prin graba cu care a fost scrisă. (Emilian „începe să se desbrace“ de două ori (!)) în cadrul aceluiași pasagiu: (pag. 179-180) și prin abundența de gânduri confuze, care îngreuiază pătrunderea în miezul lucrurilor.

Și față de „Maitrey“ care poartă stigmatul suflului metafizic al unei dragoste ca o perlă „Intoarcerea din Rai“ nu e un pas mai mult.

Tudor Teodorescu-Braniște: „Băiatul Popii. Roman. Editura Adevărul.“

Iată o carte ratată O carte goală, lipsita complet de sentimentul plinătății (acel din „Ion“, „Maitrey“ sau „Ajutor“), lipsită de prezență sufletească. Găsim doar urmele, cotoarele, ca în urma holdelor, toamna. Stilul clar, prea clar și simplist până la simplificări. Cartea toată este o tratare superficială, tăcută la repezeală. Eroul e socialistul Alexandru Murgu. Deoparte și de alta două cupluri: Iancu Văleanu-Murgeni cu dactilografa sa și D-na Văleanu-Murgeni cu șeful de cabinet Jean Dornescu. La mijloc, încrucișându-și destinul cu a lui Alexandru, Valérie, fata domnului ministru... Printre, ei câteva personaje mărunte; Popa Murgu, Dumitrache Pistol, Vasile Boroșină și alții mai mărunți. Nu interesează din tot acest buchet variat, în care găsești albăstrele de câmp cu trandafiri trecuți prin trei generații de altoi, decât Al. Murgu, băiatul popii. Socialist, adăpat dela însăși sursă (avea studii în Germania), încrezător în primele pagini într-o victorie mare (așa cum se cuvenea tinereții care-l cinstea), îl surprindem în următoarele într'un deplorabil flagrant delict de incapacitate sufletească. Dealtfel d. T. T. B. s'a specializat parcă în a-și trata personagiile cu indiferență, chiar și pe cele principale.

O acceptare atât de lașă a destinului, nu e deloc recomandabilă unui socialist. (Atrag atenția celor care nu s'au apucat să citească această carte și sunt iubitori de dinamită, s'o evite, fiindcă s'ar putea să-i influențeze!) Mărturisim că paginile de cedare ale lui Murgu, n'au reușit de loc să ne convingă de existența unui luptător, cum a vrut autorul să ni-l prezinte. Bănuim o grabă au totul regretabilă, în fabricarea acestei cărți, justificată doar la debutanți.

Unul din elementele distructive în psihologia eroului socialist este Valérie, o fată de ministru, a acestor vremuri, de un romantism ilariant.

Am crede că ne aflăm în epoca semănătoristă de gradul 2, gen Sandu Aldea, dacă n'am simți în nări mirosul proaspăt de tipar.

Toată cartea e lipsită de acel nerv creator, întrât, încât uneori lăsând-o din mână te regăsești ușurat.

Creionând în tratarea psihologică a eroilor, are uneori scăpări din neatenție, cu totul regretabile la un autor ajuns la nu știu al câtelea volum. (Câinii latră, e adevărat, în fiecare ceas din noapte, dar nu e obligator s'o spui de câte ori deschizi ușa și dai nas în nas cu noaptea!..) Sau în inventarul sentimental al doamnei Văleanu-Murgeni nu se poate trece decât această mostră?: „Aruncă (doamna Văl.) priviri ce vor să pară pasionate.“ Lucruri mărunte dar care dovedesc secetă imaginativă și că ori cât s'ar căsni publicul să-l socotească genial (vezi un recent interviu, în care ni se spune că va apărea în curând a treia ediție *) romanul este o eșuare. Dela psihologia burgheză a Domnului Negoită, până la cea socialistă a lui Alexandru Murgu, nu e nici o deosebire? Vrea d. T. T. B. să ne convingă de asta? Sunt însă și câteva apariții reușite: aceia fugară a tovarășului Marcu, a popei Murgu, a primarului Vasile Boroșina și jandarmului Dumitrache Pistol, deși aceștia cam caricatural trasați (chiar numele ne amintesc de Vasile Alexandri.) O notă de vulgaritate și neverosimil o constituie Lina Vagmistrului.

Iubim pe D. T. T. B. animatorul unei tinere reviste, a cărui conducere o are, îi iubim deseori scrisul, dar oricât subiectivism am atribui acestei cronici, trebuie să recunoaștem că singurul merit al cărții a fost acela de a fi apărut în timpul alegerilor.

Ceeace i-a dat o notă de actualitate, lucru pe care s'au grăbit să-l consemneze imediat, câțiva cronicari, probabil dintr'un prompt spirit de echitație literară.

Mihail Chirnoagă.

Traian Chelariu : Exod. Editura Iconar. Cernăuți.

Volumul de față închide o etapă în scrisul autorului său, nu definește însă o claviatură cu toate notele înalte și joase. Aspectul lui general este al unui conglomerat din bucăți aproape uniforme, peste care ochiul lunecă. Ici, colo doar, câte un grăunte diamantin, cu lumină proprie. După acest grăunte ochiul obosește, dar cu atât mai de preț este găsierea lui.

Mărturisesc că Exod îmi va rămâne o carte dragă. Pentru sentimentele simple ori confuze, pentru dragostea de pământul natal, pentru dragostea slovelor, în sfârșit pentru câteva poezii de artistică realizare.

Reproducem în revistă poema care încununează activitatea poetică a d-lui Traian Chelariu, poemă îmbi-

bată de sentimentul dens al incertitudinii, al căutării: „Văslire în noapte.“

Imprejurul acesteia căutăm să grupăm celelalte stihuri și emoții ca slabe sunete dintr'o orchestrație puternică, îndepărtată.

Adesea Dumnezeirea, legănarea de vis pur a desăvârșirii, trece prin pagini:

Vânt adiat, sufletul vine și trece, —
leagănă lan, cald prin grâne răscapte;
freamătă crâng desfrunzit și e rece,
lutul, smerit. Doamne, întârzie 'n noapte. . .

(Nud sub stele.)

Ca dintr'o veche bucoavnă, un glas:

Am mâncat străin spre meleag de pace, —
pasul meu orb, buchie vie.
stă la 'nceput de ceaslov. sub scoarțe sărace,
semn așezat celui ce o să mai vie.

(Inchinare.)

„Cuprins“ și „Vezi drumurile“ închid unele rezonante.

„Tristia de după amiază,“ în afară de ultimul vers, e un poem reușit al melancoliilor:

Spune-mi dece numai noi punem tristețe
unde orice ram s'a lăsat să mai fie
mlădiat în azur și pogorît melodie
cât mai pură și-adânc prin limpezita stihie?

Am mai putea cita din „Veac vechiu“ „Mărgeanul“, „Primitivă“, „Copacul“, și „Exod.“ Sânt alte poezii care ascund străluciri sub rugina groasă a cuvintelor. Cum ne-ar fi impresionat, într'o altă formă, mai norocoasă, poezia „Interior“ ori „Cuvântul seară“?

Câteodată versurile sânt prozaice, (cântec de totdeauna) de multe ori sânt lipsite de ultima privire a unui ochiu atent.

Elementul de pastel este bine reprezentat. Un suflu amplu trece prin unele poeme ca o zbatere vulturească.

Există totuși în volumul „Exod“ o sumă de impurități care, cernute, ar fi lăsat strălucirea adevărată mai vie.

D. Traian Chelariu va trebui să se teamă de aglomerarea de imagini care duce la confuzie ori, în cel mai bun caz, la aspirarea sentimentului. Va trebui să tindă spre limpezire. Și între aceasta și versurile d-sale sânt atâtea afinități!

Aspazia Munte și Neculai Pavel: Breviar de poezie bucovineană contemporană. Editura Iconar Cernăuți 1934,

Poetica bucovineană, promovată de tineretul entuziast și cunoscut acum pretutindeni, va prinde

Cartea de față nu e o dovadă poate pentru că poeziile alese nu-s cele mai bune, poate pentru că e scoasă prea în grabă. Este totuși o faptă îmbucurătoare.

În paginile Breviarului întâlnim o prospețime și o armonie apreciabile în egală măsură. Bucovinenii știu

* E posibil ca până la această dată să fi apărut cinci.

să facă poezie și mai ales, o vor. Ei aduc în noua literatură românească un aer tare, reconfortant.

De multă vreme urmărim scrisul lor și le însemnăm isbânzile, neprecupețit, cu o largă și caldă înțelegere. Totuși nu se va găsi în aceste rânduri nici o laudă de prisos. Deaceea ne pare rău că nu putem cita nimic din dd. Traian Chelariu, E. Ar. Zaharia, Ghedeon Coca, Gh. Antonovici și Procopie Miliște din care am citit lucruri bune aiurea și cărora le întrezărim apropiate creații.

D. George Drumur înscrie o poezie de luminoasă amintire, în care fiecă imagine închide o emoție ca fiecă petală o aromă. O cităm în întregime :

OGLINDIRE'N SCUTURI.

Amurg împăunat cu aurite steme
prin burguri medievale luncă tăcut;
legendele pornesc pe câmpuri să blesteme
Herzogii cu armele brumate 'n scut.

Se 'noadă în adâncuri mari de basme
pridvoare cu 'nserări și călăreți pribegi;
iubirile cum înălbesc fantasme
și prăbușirile cum se întorc la regi . . .

Bunicul Grimm aduce 'n fiecare seară
prietenilor săi năframe cu povești.
Și hornul, tinda, cu balauri se presară
ce-așteaptă numai ceasul și spada să-i lovești.

Inebunesc furtunile pe Rhin, spre munți.

Limanul unui schit pios ascunde-va
Copiilor, toți cavalerii blânzi, cărunți
cari au plecat cu-o cruciadă în goană, crunți,
încât și-acuma, poate, se luptă undeva.

În „Răvaș pământean“ d. Teofil Lianu reușește unele acorduri.

Ion Roșca, a cărui moarte timpurie ne-a strâns inimile, aduce în „Neohaiducească“ mărturisirea unui metăgăduit talent :

Ca să-mi crească visul lujer, drept,
mă 'nvelesc cu nopți ca'n frunzare cerbii;
iar pe cer descriu semne, norii, — aștept
licurici s'aprindă stele'n roua ierbii.

Mă trezesc atunci din senin haiduc,
hoț la drumul mare (pe Calea lactee),
măsurând chimirul, aur cât să duc
și 'njurând de sfinți ca noaptea 'n loc să stee.

D. Mircea Streinul, deși nu e reprezentat prin cea mai bună poezie, desvăluie în „Pădure“ o amplă simțire.

O minunată traducere din Li-Tai-Pe ne dăruie d. N. Tcaciuc-Albu. „Sempiternum“, poemul d-lui Iulian Vesper e în linia isbânzilor acestuia.

Toți ceilalți au versuri cizelate însă cu urme de sgură.

Aspazia Munte și Neculai Pavel tălmăcesc în această carte gândul și sufletul, bune deoptrivă.

Panaït Nicolae: Răstigniri. Editura Iconar. Cernăuți 1934.

„Răstigniri“, ultima plachetă apărută în editura Iconar, croește drum sigur către poezie autorului ei. Ne plac titlurile poemelor: Insemnări pentru noaptea ultimă, Toamnă în amurg vovodal, Toamnă streină, etc.

Desigur că d. Panaït Nicolae e urmărit de ideea formei, a imaginii alese. De aci insuccesul din majoritatea versurilor. De altfel e o caracteristică remarcată în deosebi în vremea din urmă: până la ajungerea la poezia de emoție simplă, se vede drumul ocolit, în parabole și imagini măestrite. Dacă d. Panaït Nicolae ar fi cântărit mai puțin slovele și mai mult emoția, acest prim volum avea să fie și o isbândă. Până atunci este însă o clară promisiune.

Dacă „Semne'n apele de Toamnă“ sau mai știu eu care poezie sânt doar înșirui de cuvinte frumoase și emoții nedistilate îndeajuns, în schimb „Prietenie“ și „Încheere“ vădesc calități. Mai putem cita din „Elegie“ :

Frate, bunele frate,
adoarme sufletul, leagă-ți gândul
uite toamna, florile — s moarte
și stelele plânse cu vântul,
departe . . .

Aurel Marin.

S'au primit la redacție.

Cărți :

- Dr. Schmidt: Alimentațiile și băuturile noastre
Traian Chelariu: Exod
Panaït Nicolae: Răstigniri
Oltea I. Nistor: Spre Orient
Aspazia Munte și Neculai Pavel: Breviar de poezie bucovineană contemporană.
Teodor Constantin: Stanțe pentru nemurirea altora (Toate în editura „Iconar“)
Dimitrie Stănculescu: Ispășire (Roman)
Mihail Sabini: Două studii.
B. Jordan: Vitrina cu păpuși de porțelan. (Roman) Col. „Hortenzia.“

Reviste :

- Orientări (An. III. No 1—2) Moinești C. R. Crișan.
Revista Scriitoarelor și Sîriitorilor Români (An. VIII No. 1—2) Aida Vrioni și Teodor Scarlat
Țara Bârsei (An. IV. No. 2) Axente Banciu
Munca Literară (An. II. No. 2) Ioan Georgescu
Plaiuri Săcelene (An. I. No. 2)
Plai (An. I. No 1) Aspazia Munte și N. Pavel
Gândul vremii: (An. II. No. 3) Mihail Uță
Litere (An. I. No. 5 și 6) Aurel Chirescu
Pământul (An. III. No. 61—63) I. G. Vasiliu
Scânteia (An. III. No. 3)
Așa (An. I. No. 1) Horia Fulger și Al. Șerban
Puncte (An. I. No. 1) T. Nice.
Treisprezece (An. I. No. 1) Al. Călinescu și Pavel Nedelcu
Herald (An. I. No. 3) Neagu Rădulescu
Cultura (An. I. No. 2 și 3) Careii-Mari.
Așa (An. I. No. 2)
Brașovul literar (No. 15-16) I. Focșeneanu.

Note.

D. Nicolae Cantonieru declină onoarea de a mai figura ca membru al societății scriitorilor români independenți, din cauză că la șezătoarea organizată în Brașov de această societate, revista noastră n'a fost invitată.

— Citim deseori în „Curentul“ documentele omenești pe care domnul Ioachim Botez le încrustează. Nu-l cunoaștem și nu știm cum arată — nici măcar din auzite —, dar de fiecare dată când culegem din scrisul său amestecul de duios și ironic, vedem proiectându-se pe părțile dintre rânduri omul simplu, degajat și pitoresc, care poartă pe deasupra înțelegerii obișnuite a vieții un suflet încărcat de caldă sensibilitate.

Pentru ce-am putut noi agonisi din „însemnările unui belfer“ îi rămânem îndatorați, recomandându-l desfătului altora.

— Am ascultat în iarna aceea ciclul de conferințe organizat de „Liga culturală“ Brașov.

Lăsând la o parte azeziunile pentru ținuta conferențiarilor și a ideilor risipite — ce nu pot fi decât împărțite —, conducerii vechei instituții i se cuvin mulțumiri, pentru atmosfera ce plutește în preajma acestui fel de manifestațiuni.

— „Talaz“ placheta de versuri a cunoscutului poet brașovean Bran Lemeny, suscită comentarii de presă și succes de librărie.

— Domnii abonați care nu primesc regulat revista, sânt rugați să ne anunțe printr'o c. p.

— Am primit la redacție romanul d-lui Dimitrie Stănculescu „Ispășire“, asupra căruia vom reveni.

— Pentru fixarea tirajului, rugăm pe toți cei care au primit liste de abonament, să ni le înapoieze cu orice rezultat.

— Rugăm editurile și autorii să ne trimită cărțile, pentru recenzat.

— Ceeace impresionează dintr'odată la acest număr (1—2, anul 8) al „Revistei Scriitoarelor și Scriitorilor Români“ este coperta transformată occidentală și încă, colaborările amestecate, fără criteriile de vârstă sau crezuri. Reținem din cele tinere pe ale dd.: Ștefan Stănescu, Teodor Scarlat, Vlaicu Bărnă, Virgil Carianopol, Pericle Martinescu și „Don Quichotte“ a d. Aurel Chirescu.

— Din „Litere“ (n. 5) reținem: M. Ilovici: Procesul Cezar Petrescu, Eugen Ionescu: Din jurnaiul unui ex-critic și cele 4 poeme datorite d.d. George Dumitrescu, Aurel Chirescu, Mircea Cioroiu și Ștefan Dima. Regretăm atâtea greșeli de tipar și graba cu care sunt scrise cronicile. Dealtfel „Litere“ se prezintă din ce în ce mai bine și acesta nu este decât meritul directorului ei.

— Plaiuri Săcelene: (No. 2, an 1) revistă informativă.

— „Așa“ mignonă revistă bilunară, a dd. Horia Fulger și Al. Șerban. Str. Columbilor 14. București.

— Am luat cunoștință de înființarea societății tinerești „Litere“. Le așteptăm activitatea.

— Despre pictorul Dem. orice am scrie ar fi prea puțin. Cine nu i-a savuraț crochiurile inteligente

și de ascuțită vervă, din cărțile pentru copii, nu-și poate da seama de existența singurului desenator român, pentru cei mici cu suflet alb.

— „Viața Românească“ dă semne de viață. Găsim în unul din numerele precedente, numele dd. Mircea Streinul și Apostol Horin. Semne care ne îndreptățesc să spunem aici răspicat:

„Viața Românească“ nu trebuie să moară!

— În ultima pagină a „Adevărului literar“ d. Al. O. Teodoreanu laudă arta culinară a Ivonei. Vrea s'o mărite?

— „Credința“ aduce articolele interesante și totdeauna bine documentate ale dd. Petru Manoliu, Andrei Șerbulescu, cele dogmatice ale d. Sandu Tudor și în plus un țintar vioi, în care faptul tânăr se găsește uneori îmbrățișat cu dragoste.

— Reamintim că abonamentul trebuie achitat și că schimbul este un gest de elementară curtoazie.

— „Viața de azi“ revista d-lui Ion Totu cuprinde, în fiecare număr, un material variat, scris cu nerv.

— Prietenii noștri sânt înștiințați că un număr apropiat al revistei Frize va fi închinat poemului.

— „Viața literară“ a apărut într'un număr de mare cinste. În paginile ei se întâlnesc câteva condee iscusite.

— Intr'un număr viitor va fi recenzată „Intrebare de stele“, cartea d-lui Victor Stoe, — stihar de emoții rare.

— D. T. T. Braniște n'a auzit de d. Petru Manoliu. Toate cărțile d-sale însă nu valorează cât un articol al acestuia din urmă. Dacă d. T. T. Braniște n'ar ceti numai gazetărie...

De spiritul d-sale de pamfletar să nu mai vorbim.

— Anumiți confrăți, cu anumite credințe, așteaptă că nu avem a le învăța meseria și nu le râvnim locul. Ar fi bine dacă ne-ar ceti revista în întregime, nu numai „notele“. Părerea lor ne bucură când e sinceră.

— Revista Fundațiilor Regale aduce un material bogat, literar și documentar.

— La 22 Martie, va apărea la Cernăuți revista „Mărtișor“ condusă de dd. E. Ar. Zaharia și Theodor Constantin.

— Treisprezece. (An. I No 1) Revista cu entuziasm cald a dd. Pavel Nedelcu și Al. Călinescu, ne vine ca o veste de biruință, dela Focșani. Alături de Apostol Fulga și B. Iordan, găsim proza suculentă a lui Al. Călinescu. Acesta mai semnează și o poezie minunată, alături de Pavel Nedelcu. Pentru victoria lor, însemnăm gândul nostru cald.

— Poetul Const. Salcia ne trimite vestea unui volum. Ne bucură.

— Prozatorul de mare talent, Apostol Fulga, n'a luat până acum nici un premiu?

Plai. An. I. Nr. 1. Apare la Cernăuți cu un bogat sumar.

— Dl. Cezar Petrescu al cărui talent arată surprinzătoare fațete continuă în densul roman „Aurul Negru“ filonul întrerupt în „Coroana regelui Dromichet“

— În ultimul moment am primit la redacție nr. 6 din revista „Litere“ cu o colaborare și într'o ținută tehnică ireproșabile. Li urăm succes și cetitori.

— Paginile de poezie ale revistei noastre sânt redactate de d-l Aurel Marin.

Revista apare la Brașov, sub conducerea D-lor Nicolae Cantonieru, Mih. Chirnoagă și Aurel Marin
Red. și Adm. Str. de Mijloc 24 A. — Un exemplar Lei 4. Abonamentul pe un an: Lei 50.